

MUNI
FI

Profesní etika v IT Jak se pozná „dobrý informatik“?

Mgr. Tomáš Foltýnek, Ph.D.

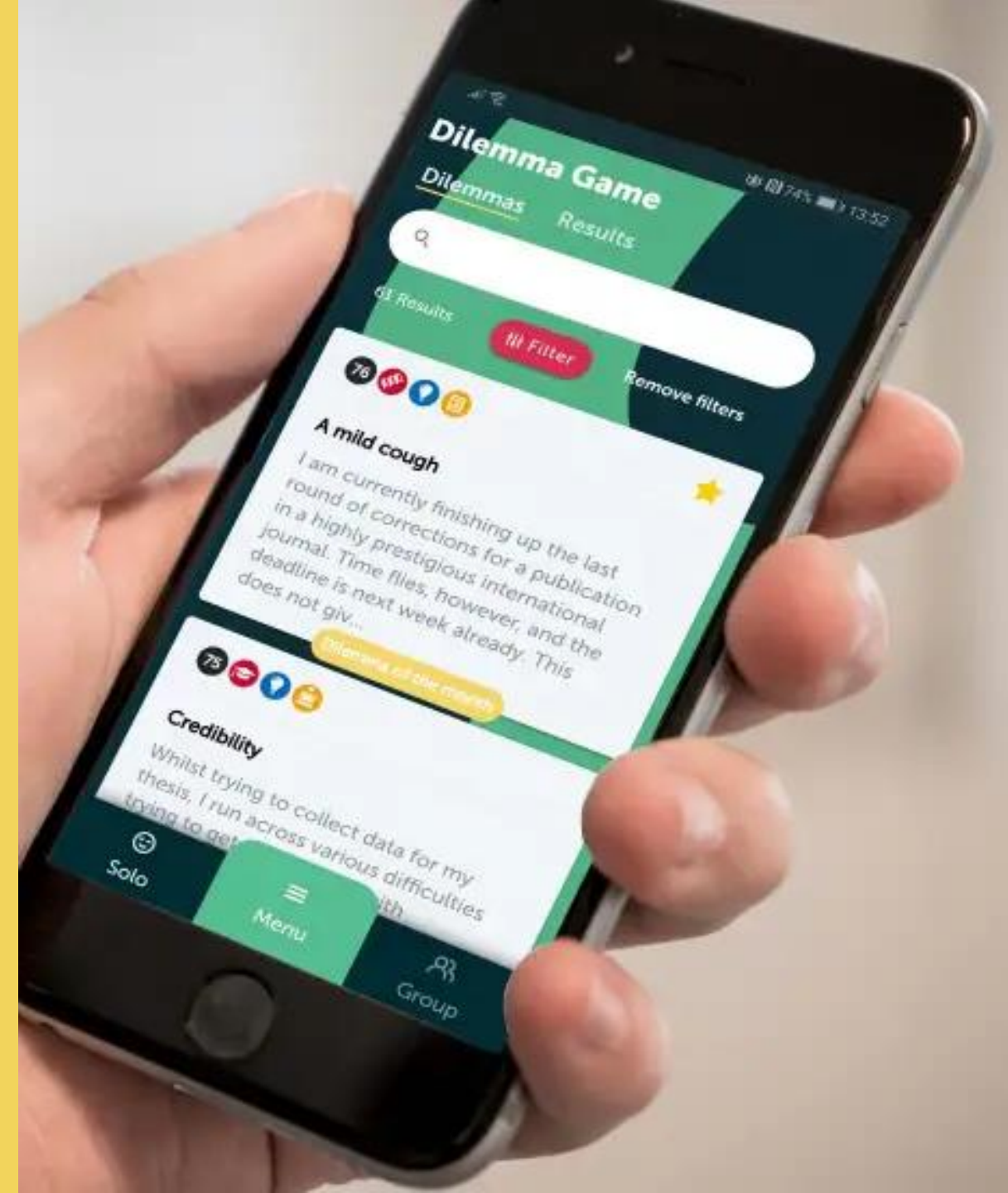
foltynek@fi.muni.cz

Osnova dnešní přednášky

- Presentace Michala Kolaříka
- Dilemma Game

- Neetický návrh uživatelského rozhraní
- Skandál Activision-Blizzard
- Profesionální etika v IT: Co znamená „být dobrým informatikem“?
  - Co znamená „dobrý“
  - Vlastnosti dobrého informatika

Dilemma Game

Dilema: Nestát příliš blízko...

- Právě jsem začal(a) doktorské studium a skvěle se mi spolupracuje s mým školitelem. Doslechl jsem se, že má intimní vztah s jednou ze svých doktorandek. Osobně jsem si ničeho neobvyklého nevšiml(a), i když je pravda, že jí s výzkumem hodně pomáhá. Včera, když jsem odcházel(a) pozdě večer, zahlédl(a) jsem je, jak stojí velmi blízko sebe. Nevím, co přesně se odehrávalo, ale je jisté, že to nebyl rozhovor o výzkumu. Co mám dělat?
  - A. Řeknu školiteli, že by měl ukončit vztah nebo svoji školitelskou roli. Pokud nebude souhlasit, informaci zveřejním.
  - B. Informuji příslušného proděkana.
  - C. Nechám to být, je to jejich soukromá záležitost.
  - D. Promluvím si s danou doktorandkou a řeknu jí, že tohle je zdroj problémů. Rozhodnutí však nechám na ni.

Dark Pattern: Neetické UI

- UI záměrně navržené k oklamání uživatele, aby dělal věci, které nechce (další nákupy, sdílení údajů, atd.)
- Ovládací prvky dělají něco jiného, než se na první pohled zdá
  - Např. tlačítko se šipkou = dražší možnost vs. odkaz malým písmem
  - Diskriminace uživatelů s postižením
- Často zaměřené na děti
  - Snadný nákup, žádné potvrzení
- Snadná objednání služby/předplatného, obtížné zrušení
  - Vyžadování čísla platební karty pro aktivaci „free trial“
- Jaké principy ACM Code of Ethics jsou porušeny?

Skandál Activision-Blizzard

- Chování vůči zaměstnankyním
  - Časté sexuální obtěžování, narážky,...
  - Ženy měly více práce a méně příležitostí pro kariéerní růst
  - Sebevražda zaměstnankyně kvůli obtěžování
- Vedení společnosti tolerovalo
- 2600+ zaměstnanců se zúčastnilo protestů proti vedení
- Červenec 2021: žaloba California Dept. Of Fair Employment and Housing
  - Mimosoudní vyrovnání \$ 18M zamítnuto soudem, zvýšeno na \$54M, čeká na schválení
- Důsledky
  - Neuspořádání každoročního BlizzCon v roce 2022
  - Odchod sponzorů z videoherních turnajů
  - Nákup Microsoftem v roce 2022
  - Úprava ženských herních postav (odstranění sexuálního podtextu → nevole hráčů)

Co vlastně znamená „dobrý informatik“?

- Co znamená „dobrý/dobrá/dobré“?
- Co všechno může být dobré?
- Dobré srdce, dobré plíce, dobrý přítel, dobrý vědec, dobré auto, dobrá paměť, dobré odpoledne
- Slovo „dobré“ je velmi flexibilní

Typologie „dobroty“

- Georg Henrik von Wright: Varieties of Goodness
  - Instrumentální
    - Dobrý nůž / kladivo / kolo / počítač
  - Technický (řemeslný)
    - Dobrý zedník / učitel / politik / programátor
  - Funkční
    - Dobrý zrak / plíce / paměť
  - Hedonický
    - Dobrá chuť / zábava / sex
  - Užitečný
    - Dobrá rada / zprávy
  - Morální
    - Dobrý člověk / vědec / kolega
- Které z uvedených kategorií „dobroty“ jsou zastoupené v IT? Jak?
  - Které jsou nejdůležitější?
  - Které jsou nejvíce opomíjené?

Jak se pozná dobrý informatik?

Napište tři vlastnosti, které považujete za nejdůležitější

Porovnejte se sousedem(kou),
shodněte se na třech nejdůležitějších vlastnostech

Integrity → Integrita, etika, sounáležitost

- Compliance with ethical and professional principles, standards, practices and consistent system of values, that serves as guidance for making decisions and taking actions.
- Dodržování etických a profesních zásad a postupů a konzistentní systém hodnot, které slouží jako vodítko pro rozhodování a pro jednání.

(definice dle [European Network for Academic Integrity](#))

Hodnoty / ctnosti

- Základní hodnoty akademické etiky podle [ICAI](#)
  - Poctivost, důvěra, férovost, respekt, odpovědnost, odvaha
- Ctnosti podle [Embassy of good science](#)
  - Zodpovědnost, dostupnost, účelnost, kolegialita, odbornost, úcta k pravidlům, odvaha, kreativita, kritické myšlení, zvědavost, píle, svědomitost, empatie, férovost, poctivost, skromnost, loajalita, rozvaha, mravnost, objektivita, otevřená mysl, trpělivost, vytrvalost, pozitivita, přesnost, sebereflexe, spolehlivost, rozhodnost, zdvořilost, odpovědnost, obětavost, nezištnost, upřímnost, důkladnost, transparentnost, důvěryhodnost
- Jsou tyto hodnoty relevantní i pro IT?

Konec 😊

